

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

7. juuni 2018*

Eelotsusetaotlus – Piiritusjookide geograafiliste tähiste kaitse – Määrus (EÜ) nr 110/2008 – Artikli 16 punktid a–c – III lisa – Registreeritud geograafiline tähis „Scotch Whisky“ – Saksamaal toodetud viski, mida turustatakse nime „Glen Buchenbach“ all

Kohtuasjas C-44/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landgericht Hamburgi (Hamburgi esimese astme kohus) 19. jaanuari 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. jaanuaril 2017, menetluses

Scotch Whisky Association

versus

Michael Klotz,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça, kohtunikud E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger (ettekandja) ja F. Biltgen,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Scotch Whisky Association, esindajad: *Rechtsanwältin* K. H. Reuer ja *Rechtsanwältin* W. Baars,
- M. Klotz, esindaja: *Rechtsanwalt* S. J. Mühlberger,
- Kreeka valitsus, esindajad: G. Kanellopoulos, E. Leftheriotou, M. Tassopoulou ja E. Chroni,
- Prantsuse valitsus, esindajad: D. Colas, S. Horrenberger ja E. de Moustier,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* F. Varrone,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja C. S. Schillemans,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

– Euroopa Komisjon, esindajad: B. Eggers, D. Bianchi ja I. Naglis,
olles 22. veebruari 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määruse (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89 (ELT 2008, L 39, lk 16), artikli 16 punktide a–c tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud Scotch Whisky Associationi ja whisky veebiturustaja Michael Klotzi vahelise kohtuvaidluse raames, mille ese on nõue, et viimane lõpetaks Saksamaal toodetava viski „Glen Buchenbach“ turustamise.

Õiguslik raamistik

- 3 Määruse nr 110/2008 põhjendus 2 näeb ette järgmist:

„Piiritusjookide sektor on oluline [Euroopa Liidu] tarbijatele, tootjatele ja põllumajandussektorile. Piiritusjookide sektori suhtes kohaldatavad meetmed peaksid aitama saavutada tarbijakaitse kõrge taseme, turu läbipaistvuse ja ausa konkurentsi ning vältima ebaausat tegevust. [...]“

- 4 Määruse põhjenduses 4 on märgitud:

„Et tagada süstemaatilisem lähenemisviis piiritusjooke hõlmavates õigusaktides, tuleks käesolevas määruses sätestada täpselt kindlaksmääratud kriteeriumid piiritusjookide tootmiseks, kirjeldamiseks, esitlemiseks ja märgistamiseks ning samuti nende geograafiliste tähiste kaitseks.“

- 5 Nimetatud määruse põhjendus 14 on sõnastatud järgmiselt:

„Võttes arvesse, et piiritusjookide suhtes ei kohaldata nõukogu 20. märtsi 2006. aasta määrust (EÜ) nr 510/2006 (põllumajandustoodete ja toidu geograafiliste tähiste ja päritolunimetuste kaitse kohta [(ELT 2006, L 93, lk 12), mida on muudetud nõukogu 20. novembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1791/2006 (ELT 2006, L 363, lk 1)]), tuleks piiritusjookide geograafiliste tähiste kaitse eeskirjad sätestada käesolevas määruses. Registreerida tuleks geograafilised tähised, mis näitavad piiritusjoogi pärinemist mingi riigi territooriumilt või territooriumi teatud piirkonnast või paikkonnast, kui piiritusjoogi teatav omadus, maine või mõni muu tunnus on olulisel määral seostatav toote geograafilise päritoluga.“

- 6 Määruse nr 110/2008 artikkel 16 „Geograafiliste tähiste kaitse“ sätestab:

„[...] kaitstakse III lisas registreeritud geograafilisi tähiseid

- a) nende otsese või kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise eest seoses toodetega, mida ei ole selle geograafilise tähise all registreeritud, kui need on võrreldavad selle geograafilise tähise all registreeritud piiritusjoogiga või kui sellise kasutusega kaasneb registreeritud geograafilise tähise maine ärakasutamine;

- b) mis tahes väärkasutuse, imiteerimise või seoste tekitamise eest ka siis, kui toote tegelik päritolu on näidatud või kui tõlkes on kasutatud geograafilist tähist või sellele on lisatud väljend „samasugune“, „liiki“, „stiili“, „valmistatud“, „maitsega“ või muu samalaadne väljend;
 - c) muude toote päritolu, laadi või olulisi omadusi käsitlevate valede või eksitavate märgete eest toote kirjeldamisel, esitlemisel või märgistamisel, mis võivad anda selle päritolust vale ettekujutuse;
 - d) mis tahes muu tegevuse eest, mis võib tarbijat eksitada seoses toote tegeliku päritoluga.“
- 7 Selle määruse III lisas „Geograafilised tähised“ on märgitud, et „Scotch Whisky“ on registreeritud kui geograafiline tähis, mis kuulub tootekategooriasse nr 2 „Whisky/Whiskey“ ja mille päritoluriik on Ühendkuningriik (Šotimaa).

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 8 Scotch Whisky Association on Šoti õiguse alusel asutatud organisatsioon, mille eesmärk on eeskätt kaitsta Šoti viskiga kauplemist nii Šotimaal kui ka välisriikides.
- 9 M. Klotz turustab veebisaidi kaudu viskit „Glen Buchenbach“, mida toodab Švaabimaal (Saksamaa) Buchenbachi orus asuva Bergleni kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil paiknev Waldhorni destilleerimiskoda.
- 10 Kõnealuse viski pudelietiketil on lisaks jahisarve (saksa keeles *Waldhorn*) stiliseeritud kujutisele ka järgmine teave: „*Waldhornbrennerei*“ (Waldhorni destilleerimiskoda), „Glen Buchenbach“, „*Swabian Single Malt Whisky*“ (Švaabimaa ühelinnaseviski), „500 ml“, „40% vol“, „*Deutsches Erzeugnis*“ (Saksa toode), „*Hergestellt in den Berglen*“ (toodetud Berglenis).
- 11 Scotch Whisky Association esitas Landgericht Hamburgile (Hamburgi esimese astme kohus, Saksamaa) hagi nõudega, et lõpetataks eeskätt asjaomase viski – mis ei ole *scotch whisky* – turustamine nime „Glen Buchenbach“ all ja seda põhjendusel, et kõnealuse nime kasutamine on vastuolus eeskätt määruse nr 110/2008 artikli 16 punktidega a–c, mis kaitsevad selle määruse III lisas registreeritud geograafilisi tähiseid, mille hulgas on ka tähis „Scotch Whisky“.
- 12 Scotch Whisky Association väidab, et nimetatud sätted näevad ette, et piiritusjooji jaoks registreeritud geograafiline tähis on kaitstud mitte ainult sellise tähise kasutamise, vaid ka mis tahes sõnade eest, mis näivad viitavat sellele tähisele vastavale geograafilisele päritolule. Kuivõrd nime „Glen“ kasutatakse Šotimaal ulatuslikult sõna „*valley*“ asemel ja eeskätt Šoti viskide nimes kaubamärgi osana, tekitab see aga sihtgrupis assotsiatsiooni Šotimaa ja *Scotch Whisky*'ga vaatamata sellele, et etiketile on lisatud muid sõnu, mis täpsustavad, et tegemist on Saksamaalt pärit tootega. M. Klotz palub jätta hagi rahuldamata.
- 13 Landgericht Hamburg (Hamburgi esimese astme kohus) märgib, et selle hagi kohta tehtav lahend sõltub tõlgendusest, mis tuleb anda määruse nr 110/2008 artikli 16 punktidele a–c. Seetõttu otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas selleks, et tuvastada „[piiritusjooji jaoks registreeritud geograafilise tähise] kaudne kaubanduslikul eesmärgil kasutamine“ määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti a tähenduses on nõutav, et registreeritud geograafilist tähist kasutatakse identsel või foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnasel kujul või piisab sellest, et tähise vaidlusalune osa tekitab sihtgrupis mingisuguse assotsiatsiooni kas registreeritud geograafilise tähise või geograafilise piirkonnaga?

Kui viimati nimetatu on piisav, siis kas „kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise“ kontrollimisel omab tähtsust tähise vaidlusaluse osa kontekst või ei saa see kontekst takistada registreeritud geograafilise tähise kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise tuvastamist, isegi kui tähise vaidlusalusele osale on lisatud märke toote tegeliku päritolu kohta?

2. Kas selleks, et tuvastada registreeritud geograafilise tähisega „seoste tekitamine“ määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tähenduses, on nõutav, et tähise vaidlusalune osa on registreeritud geograafilise tähisega foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnane, või piisab sellest, et tähise vaidlusalune osa tekitab sihtgrupis mingisuguse assotsiatsiooni kas registreeritud geograafilise tähise või geograafilise piirkonnaga?

Kui viimati nimetatu on piisav, siis kas „seoste tekitamise“ kontrollimisel omab tähtsust tähise vaidlusaluse osa kontekst või ei saa see kontekst takistada tähise vaidlusaluse osaga õigusvastaselt seoste tekitamise tuvastamist, isegi kui tähise vaidlusalusele osale on lisatud märke toote tegeliku päritolu kohta?

3. Kas määruse nr 110/2008 artikli 16 punktis c viidatud „muude [...] valede või eksitavate märgete“ kontrollimisel omab tähtsust tähise vaidlusaluse osa kontekst või ei saa see kontekst takistada eksitava märke kasutamise tuvastamist, isegi kui tähise vaidlusalusele osale on lisatud märke toote tegeliku päritolu kohta?“

Menetluse suulise osa uuendamise taotlus

- 14 Pärast kohtujuristi ettepaneku äraakuulamist esitas Scotch Whisky Association 15. märtsi 2018. aasta kirjaga Euroopa Kohtu kodukorra artikli 83 alusel taotluse uuendada määrusega menetluse suulist osa.
- 15 Scotch Whisky Association väitis selle taotluse põhistamiseks sisuliselt, et kohtujuristi arutluskäigud ettepaneku punktides 66–68 ja 107–108 põhinevad eelotsusetaotluses esitatud faktilise raamistiku lünklikul ja vääril ülevaatel, mistõttu need arutluskäigud on väärad. Scotch Whisky Association sooviks võimalust vastata nendele arutluskäikudele kohtuistungil suuliste seisukohtade äraakuulamiseks ning samal ajal parandada ja täiendada faktilist raamistikku.
- 16 Sellega seoses olgu märgitud, et kodukorra artikli 83 kohaselt võib Euroopa Kohus igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, avada või uuendada määrusega menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaieldnud.
- 17 Selliste olukordadega käesolevas kohtuasjas tegemist ei ole. Olles kohtujuristi ära kuulanud, leiab Euroopa Kohus nimelt, et tal on lahendi tegemiseks piisavalt teavet ning käesoleva kohtuasja lahendamisel ei tule tugineda argumendile, mille üle pooled või huvitatud isikud ei ole vaieldnud.
- 18 Lisaks sellele ei ole väidetud, et üks põhikohtuasja pooltest või huvitatud isikutest oleks pärast käesoleva menetluse suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile.
- 19 Seetõttu tuleb Scotch Whisky Associationi esitatud menetluse suulise osa uuendamise taotlus jätta rahuldamata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 20 Käesoleva kohtuasja raames on põhikohtuasja mõlemad pooled esitanud etteheiteid nii eelotsusetaotluse sõnastuse kui ka sisu kohta.
- 21 Ühelt poolt heidab Scotch Whisky Association eelotsusetaotluse esitanud kohtule ette eelotsuse küsimuste halba sõnastust ning teeb oma kirjalikes seisukohtades ettepaneku need ümber sõnastada.
- 22 Sellega seoses piisab meeldetuletusest, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on ainult asja menetlevad ja tehtava lahendi eest vastutavad liikmesriigi kohtud pädevad iga üksiku kohtuasja eripärasid arvestades hindama, kas lahendi tegemiseks on vaja esitada eelotsusetaotlus ja kas Euroopa Kohtule esitatud küsimused on asjakohased (4. aprilli 2000. aasta kohtuotsus Darbo, C-465/98, EU:C:2000:184, punkt 19). Eeskätt on vaid eelotsusetaotluse esitanud kohus pädev sellised küsimused kindlaks määrama ja sõnastama. Põhikohtuasja pooled ei saa muuta nende sisu (18. juuli 2013. aasta kohtuotsus Consiglio Nazionale dei Geologi, C-136/12, EU:C:2013:489, punktid 29 ja 31 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus T-Mobile Czech Republic ja Vodafone Czech Republic, C-508/14, EU:C:2015:657, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika). Seega ei saa rahuldada põhikohtuasja ühe poole nõuet esitatud küsimused tema osutatud sõnastuses ümber sõnastada.
- 23 Teiselt poolt leiab M. Klotz, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on põhikohtuasja faktilisi asjaolusid esitlenud lühidalt ja ebatäielikult ning esitab teavet selle esitluse täiustamiseks.
- 24 Tuleb siiski märkida, et ELTL artiklis 267 kehtestatud koostöömenetluse raames ei ole ühelt poolt mitte Euroopa Kohtu, vaid liikmesriigi kohtu ülesanne tuvastada vaidluse aluseks olevad faktilised asjaolud ning teha neist järeldused oma lahendi huvides (3. septembri 2015. aasta kohtuotsus Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, punkt 13, ja 10. märtsi 2016. aasta kohtuotsus Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, punkt 119). Teiselt poolt on Euroopa Kohtul liidu ja liikmesriigi kohtute pädevuse jaotuse raames ülesanne võtta arvesse eelotsuse küsimuste faktilist ja õiguslikku konteksti, nagu see on määratletud eelotsusetaotluses (vt selle kohta 25. oktoobri 2001. aasta kohtuotsus Ambulanz Glöckner, C-475/99, EU:C:2001:577, punkt 10, ja 28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, punkt 27).

Esimene küsimus

- 25 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti a tuleb tõlgendada nii, et registreeritud geograafilise tähise „kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise“ tuvastamiseks on nõutav, et vaidlusalust osa kasutatakse tähisega identsel või foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnasel kujul või piisab sellest, et see osa tekitab sihtgrupis mingisuguse assotsiatsiooni kas tähise või sellega seotud geograafilise piirkonnaga.
- 26 Kui otsustatakse, et registreeritud geograafilise tähise määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti a tähenduses „kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise“ tuvastamiseks piisab mingisugusest assotsiatsioonist kas tähise või sellega seotud geograafilise piirkonnaga, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas seda sätet tuleb tõlgendada nii, et sellise kasutuse tuvastamisel tuleb arvesse võtta vaidlusaluse osa konteksti ja eeskätt asjaolu, et sellele on lisatud täpsustus toote tegeliku päritolu kohta, nii et kontekstist nähtuv teave võimaldab lõppkokkuvõttes ümber lükata väite, et tegemist on kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise.

- 27 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õigusnormi tõlgendamisel arvesse võtta mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa kõnealune säte on (vt eeskätt 23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, punkt 40, ja 7. veebruari 2018. aasta kohtuotsus American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, punkt 54).
- 28 Esiteks tuleb seoses määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti a sõnastusega märkida, et sellest tulenevalt kaitseb kõnealune säte registreeritud geograafilisi tähiseid „nende otsese või kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise eest seoses toodetega, mida ei ole selle geograafilise tähise all registreeritud, kui need on võrreldavad selle geograafilise tähise all registreeritud piiritusjoogiga või kui sellise kasutusega kaasneb registreeritud geograafilise tähise maine ärakasutamine“.
- 29 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 28, nõuab mõiste „kasutamine“ tarvitamine selles sättes selle tähendusest tulenevalt, et vaidlusaluses tähises kasutatakse kaitstud geograafilist tähist ennast kas registreeritud kujul või vähemalt kujul, mis on viimasega foneetilisest ja/või visuaalsest küljest niivõrd tihedalt seotud, et vaidlusalune tähis näib olevat sellest lahutamatu.
- 30 Sellega seoses tuleb märkida, et on juba otsustatud, et geograafilist tähist või sellele tähisele vastavat terminit ja selle tõlget sisaldava kaubamärgi kasutamine piiritusjookide jaoks, mis ei vasta vastavatele spetsifikaatidele, kujutab endast põhimõtteliselt selle geograafilise tähise otsesest kaubanduslikul eesmärgil kasutamist määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti a tähenduses (14. juuli 2011. aasta kohtuotsus Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 ja C-27/10, EU:C:2011:484, punkt 55, ning 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne, C-393/16, EU:C:2017:991, punkt 34).
- 31 Järelikult peavad potentsiaalselt määruse nr 110/2008 artikli 16 punktiga a hõlmatud olukorrad vastama nõudele, et vaidlusaluses tähises on kasutatud registreeritud geograafilist tähist identsel või vähemalt foneetiliselt ja/või visuaalselt äärmiselt sarnasel kujul.
- 32 Selle sätte sõnastuse kohaselt tuleb siiski teha vahet olukordadel, kus on tegu „otsese“ kasutamisega, ja olukordadel, kus on tegu „kaudse“ kasutamisega. Kohtujurist märkis sellega seoses oma ettepaneku punktis 30, et vastupidi „otsesele“ kasutamisele, mis eeldab, et kaitstud geograafiline tähis paigutatakse otse asjaomasele tootele või selle pakendile, eeldab „kaudne“ kasutamine seda, et nimetatud tähist kasutatakse täiendavates turundus- või teavitusvahendites, näiteks toote reklaamis või sellega seotud dokumentides.
- 33 Seoses teiseks määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti a kontekstiga tuleb märkida, et selle sätte kohaldamisala tuleb tingimata eristada teiste selle artikli punktides b–d ette nähtud registreeritud geograafiliste tähiste kaitsenormide kohaldamisalast. Seda sätet tuleb eelkõige eristada artikli 16 punkti b kohaldamisalasse kuuluvast olukorrast; punkt b hõlmab „mis tahes väärkasutus[t], imiteerimis[t] või seoste tekitamis[t]“, see tähendab olukordi, kus vaidlusaluses tähises ei kasutata geograafilist tähist kui sellist, kuid viidatakse sellele niimoodi, et tarbija näeb piisavat lähedast seost selle tähise ja registreeritud geograafilise tähise vahel.
- 34 Nagu täheldas kohtujurist oma ettepaneku punktis 32, kaotaks määruse nr 110/2008 artikli 16 punkt b nii oma kasuliku mõju, kui kõnealuse artikli punkti a tõlgendataks laiendavalt – nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on välja pakkunud esimeses eelotsuse küsimuses –, nii et seda saaks kohaldada niipea, kui vaidlusalune tähis tekitab sihtgrupis mingisuguse assotsiatsiooni registreeritud geograafilise tähise või sellega seotud geograafilise piirkonnaga.
- 35 Kolmandaks tuleb tuvastada, et tõlgendus, mille kohaselt registreeritud geograafilise tähise kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise tuvastamiseks peab vaidlusalust osa olema kasutatud geograafilise tähisega identsel või foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnasel kujul, võimaldab paremini tagada kõigi määrusega nr 110/2008 ja eeskätt selle artikli 16 punktiga a taotletavate eesmärkide saavutamise.

- 36 Sellega seoses tuleb märkida, et määrusega nr 110/2008 ette nähtud piiritusjookide geograafiliste tähiste registreerimise süsteemi eesmärk on vastavalt selle määruse põhjendusele 2 saavutada tarbijakaitse kõrge tase, turu läbipaistvus ja aus konkurents ning vältida ebaausat tegevust (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 24).
- 37 Lisaks on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et määruse artikliga 16 geograafilistele tähistele antud kaitse tõlgendamisel tuleb silmas pidada nende registreerimisega taotletavat eesmärki, mis on nähtuvalt määruse põhjendusest 14 võimaldada tuvastada piiritusjooigi pärinemist teatud territooriumilt, kui piiritusjooigi teatav omadus, maine või mõni muu tunnus on olulisel määral seostatav toote geograafilise päritoluga (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 38, on määruse nr 110/2008 ja eelkõige selle artikli 16 sätete eesmärk takistada kaitstud geograafiliste tähiste väärkasutamist ja seda mitte üksnes ostjate huvides, vaid ka tootjate huvides, kes on pingutanud selle nimel, et tagada eeldatavad omadused selliseid tähiseid õiguspäraselt kandvate toodete puhul (vt analoogia alusel 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus EUIPO vs. Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto, C-56/16 P, EU:C:2017:693, punkt 82, ja 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne, C-393/16, EU:C:2017:991, punkt 38). Nimetatud raamistikus keelab selle artikli punkt a spetsiifilisemalt ettevõtjatel kasutada registreeritud geograafilist tähist kaubanduslikul eesmärgil toodete puhul, mida ei ole selle geograafilise tähise all registreeritud, eeskätt sellest geograafilisest tähistest alusetult kasu saamise eesmärgil.
- 39 Kõigi eespool toodud kaalutlustega arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti a tuleb tõlgendada nii, et registreeritud geograafilise tähise „kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise“ tuvastamiseks peab vaidlusalust osa olema kasutatud geograafilise tähisega identsel või foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnasel kujul. Seega ei piisa sellest, kui see osa võib sihtgrupis tekitada mingisuguse assotsiatsiooni geograafilise tähise või sellega seotud geograafilise piirkonnaga.
- 40 Esimese küsimuse esimesele osale antud vastust arvestades ei ole küsimuse teisele osale vaja vastata.

Teine küsimus

- 41 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tuleb tõlgendada nii, et registreeritud geograafilise tähise „seoste tekitamise“ tuvastamiseks peab vaidlusalune osa olema geograafilise tähisega foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnane või piisab sellest, et see osa tekitab sihtgrupis kas tähise või sellega seotud geograafilise piirkonnaga mingisuguse assotsiatsiooni.
- 42 Kui otsustatakse, et mingisugusest assotsiatsioonist registreeritud geograafilise tähise või sellega seotud geograafilise piirkonnaga piisab määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tähenduses „seoste tekitamise“ tuvastamiseks, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas seda sätet tuleb tõlgendada nii, et sellise seoste tekitamise tuvastamisel tuleb arvesse võtta vaidlusaluse osa konteksti ja eeskätt asjaolu, et sellele on lisatud täpsustus toote tegeliku päritolu kohta, nii et kontekstist nähtuv teave võimaldab lõppkokkuvõttes ümber lükata väite, et on tegemist „seoste tekitamisega“.
- 43 Eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks tuleb täheldada, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkt b kaitseb geograafilisi tähiseid mis tahes „seoste tekitamise“ eest „ka siis, kui toote tegelik päritolu on näidatud või kui tõlkes on kasutatud geograafilist tähist või sellele on lisatud väljend „samasugune“, „liiki“, „stiili“, „valmistatud“, „maitsega“ või muu samalaadne väljend“.

- 44 Euroopa Kohtu praktika kohaselt hõlmab mõiste „seoste tekitamine“ olukorda, kus toote tähistamiseks kasutatav termin sisaldab üht osa kaitstud geograafilisest tähisest, mistõttu tarbijal tekib asjaomase toote nimega seoses kujutlus kaubast, mille jaoks geograafiline tähis on registreeritud (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 45 Nii asus Euroopa Kohus seisukohale, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tähenduses „seoste tekitamise“ tuvastamiseks peab liikmesriigi kohus kontrollima lisaks sellele, kas asjaomase toote tähistamiseks kasutatav termin sisaldab üht osa kaitstud geograafilisest tähisest, ka seda, kas tarbijal tekib asjaomase toote nimega seoses kujutlus kaubast, mille jaoks geograafiline tähis on registreeritud. Seega peab liikmesriigi kohus tuginema eeskätt tarbija eeldatavale reaktsioonile asjaomase toote tähistamiseks kasutatavale terminile, kusjuures oluline on see, et tarbija peab nägema seost selle termini ja kaitstud geograafilise tähise vahel (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 22).
- 46 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 55, nähtub eelnevast, et kaitstud geograafilise tähise ühe osa sisaldumine vaidlusaluses tähises ei ole tingimus, mis peab määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b kohaldamiseks olema kindlasti täidetud. Hindamaks, kas tegemist on „seoste tekitamisega“ selle sätte tähenduses, peab liikmesriigi kohus seega kontrollima, kas tarbijal tekib asjaomase toote nimega seoses kujutlus kaubast, mille jaoks kaitstud geograafiline tähis on registreeritud.
- 47 Sellega seoses tuleb täpsustada, et liikmesriigi kohus peab sellise hindamise raames lähtuma piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepaneliku ja aruka keskmise Euroopa tarbija arusaamast (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punktid 25 ja 28).
- 48 Lisaks on Euroopa Kohus juba leidnud, et on õiguspärane eeldada kaitstud geograafilise tähisega seoste tekitamist siis, kui analoogse välimusega toodete puhul on müüginimetused foneetiliselt ja visuaalselt sarnased (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 49 Ent nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 58, ei ole ka vaidlusaluse nime ja kaitstud geograafilise tähise foneetilise ja visuaalse sarnasuse tuvastamine tingimus, mis peab olema kindlasti täidetud määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tähenduses „seoste tekitamise“ tuvastamiseks. See kujutab endast nimelt vaid üht nendest kriteeriumidest, mida liikmesriigi kohus peab arvesse võtma selle hindamisel, kas tarbijal tekib asjaomase toote nimega seoses kujutlus kaubast, mille jaoks kaitstud geograafiline tähis on registreeritud. Sellest tuleneb, et „seoste tekitamisega“ võib tegemist olla isegi sellise sarnasuse puudumisel.
- 50 Euroopa Kohus on märkinud, et lisaks vaidlusaluses nimes kaitstud geograafilise tähise ühe osa sisaldumise ning selle nime ja tähise foneetilise ja visuaalse sarnasuse kriteeriumidele tuleb vajaduse korral arvesse võtta eri keeltes esinevat terminite „kontseptuaalse sarnasuse“ kriteeriumi, kuivõrd selline sarnasus võib nagu ka teised eespool nimetatud kriteeriumid tekitada samuti tarbijas kujutluse tootest, mille geograafiline tähis on kaitstud, kui tegemist on vaidlusalust nime kandva võrreldava tootega (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Eespool esitatust tuleneb, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tähenduses on mõiste „seoste tekitamine“ osas otsustav kriteerium see, kas tarbijal tekib asjaomase nimega seoses otse kujutlus kaubast, mille jaoks kaitstud geograafiline tähis on registreeritud, selle aga peab välja selgitama liikmesriigi kohus, võttes vajaduse korral arvesse kaitstud geograafilise tähise ühe osa sisaldumist vaidlusaluses nimes, nime ja geograafilise tähise foneetilist ja/või visuaalset sarnasust ning ka nime ja geograafilise tähise kontseptuaalset sarnasust.

- 52 Põhikohtuasjas peab eelotsusetaotluse esitanud kohus seega kontrollima, kas piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas keskmine Euroopa tarbija mõtleb kohe kaitstud geograafiline tähisele, mis on „Scotch Whisky“, kui ta puutub kokku vaidlusalust nime – käesoleval juhul „Glen“ – kandva sarnase tootega, võttes olukorras, kus see nimi ja kaitstud geograafiline tähis ei ole foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnased ning nimi ei sisalda geograafilise tähise üht osa, arvesse selle tähise ja nime kontseptuaalset sarnasust.
- 53 Seevastu ei saa nõustuda kriteeriumiga, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus pakub välja oma teise küsimuse raames määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tähenduses „seoste tekitamise“ tuvastamiseks, mis on nõue, et kõnealuse tähise vaidlusalune osa peab tekitama sihtgrupis mingisuguse assotsiatsiooni kaitstud geograafilise tähise või sellega seotud geograafilise piirkonnaga; seda seetõttu, et see ei anna tõendust piisavalt otsesest ja ühesest seosest selle osa ja kõnealuse geograafilise tähise vahel.
- 54 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 61–63, tuleb pealegi täheldada, et kui sellise seoste tekitamise tuvastamiseks piisaks sellest, et tarbijas tekitatakse ükskõik milline assotsiatsioon kaitstud geograafilise tähisega, tooks see esiteks kaasa selle, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkt b laieneks talle selles artiklis järgnevate sätete, see tähendab punktide c ja d kohaldamisalale; viimati nimetatud sätted reguleerivad juhtumeid, kus viide kaitstud geograafilisele tähisele on veelgi kaudsem kui geograafilise tähisega „seoste tekitamise“ puhul.
- 55 Teiseks tingiks sellise kriteeriumi kasutamine kõnealuse määruse kohaldamisala ettenähtamatul moel laiendamise ning tooks kaasa olulised ohud, eeskätt asjaomaste majandustegevuses osalejate õiguskindlusele. Nimelt on liidu seadusandja eesmärk määruse nr 110/2008 põhjenduse 4 kohaselt „tagada süstemaatilisem lähenemisviis piiritusjooke hõlmavates õigusaktides“, sätestades „täpselt kindlaksmääratud kriteeriumid“ eeskätt „geograafiliste tähiste kaitseks“. Ent niivõrd ebatäpse ja laiendava kriteeriumi kohaldamine, nagu pakkus välja eelotsusetaotluse esitanud kohus oma teise küsimuse raames, ei oleks selle eesmärgiga kooskõlas.
- 56 Kõigi eespool toodud kaalutlustega arvestades tuleb teise küsimuse esimesele osale vastata, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tuleb tõlgendada nii, et registreeritud geograafilise tähisega „seoste tekitamise“ tuvastamiseks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama, kas piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelikul ja arukal keskmisel Euroopa tarbijal tekib vaidlusaluse nimega kokku puutudes kohe kujutluspilt kaubast, mille jaoks kaitstud geograafiline tähis on registreeritud. Selle hindamise raames peab see kohus olukorras, kus esiteks ei ole vaidlusalune nimi ja kaitstud geograafiline tähis foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnased ning teiseks ei sisalda nimi geograafilise tähise üht osa, võtma vajaduse korral arvesse nime ja geograafilise tähise kontseptuaalset sarnasust.
- 57 Seoses teise küsimuse teise osaga, mis käsitleb vaidlusaluse nime konteksti rolli määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tähenduses „seoste tekitamise“ hindamisel liikmesriigi kohtu poolt, tuleb tuvastada, et selle sätte sõnastusest tuleneb, et „seoste tekitamisega“ võib olla tegemist isegi siis, kui toote tegelik päritolu on ära toodud (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 58 Eelotsusetaotlusest nähtub, et põhikohtuasja kostja M. Klotz väidab, et nimi „Glen Buchenbach“ on sõnamäng, mis on moodustatud põhikohtuasjas käsitletava joogi päritolukoha nimest „Berglen“ ja ühe kohaliku jõe nimest „Buchenbach“. Ent Euroopa Kohus on juba otsustanud, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b seisukohast ei oma mingit tähtsust see, et vaidlusalune nimi kujutab endast ettevõtja nime ja/või koha nime, kus toodet valmistatakse (vt selle kohta 21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punktid 42–45).
- 59 Nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 81, on Euroopa Kohus pealegi ka täpsustanud, et asjaolu, et vaidlusalune nimi viitab toote valmistamise kohale, mis on teada selle liikmesriigi tarbijatele, kus toodet valmistatakse, ei oma tähtsust mõiste „seoste tekitamine“ määruse nr 110/2008

artikli 16 punkti b tähenduses hindamisel, kuna kõnealune säte kaitseb registreeritud geograafilisi tähiseid kogu liidu territooriumil mis tahes seoste tekitamise eest, ning et arvestades vajadust tagada geograafiliste tähiste tõhus ja ühetaoline kaitse sellel territooriumil, tulevad arvesse kõik selle territooriumi tarbijaid (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, punkt 27).

- 60 Eelnevate kaalutlustega arvestades tuleb teise küsimuse teisele osale vastata, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tuleb tõlgendada nii, et registreeritud geograafilise tähisega „seoste tekitamise“ tuvastamisel ei tule arvesse võtta vaidlusaluse osa konteksti ja eeskätt asjaolu, et sellele on lisatud täpsustus asjaomase toote tegeliku päritolu kohta.

Kolmas küsimus

- 61 Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti c tuleb tõlgendada nii, et selle sättega keelatud „muude valede või eksitavate märgete“ tuvastamisel tuleb võtta arvesse vaidlusaluse osa kasutamise konteksti ja seda eeskätt siis, kui vaidlusalusele osale on lisatud märke asjaomase toote tegeliku päritolu kohta.
- 62 Tuleb märkida, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti c kohaselt kaitstakse registreeritud geograafilist tähist „muude toote päritolu, laadi või olulisi omadusi käsitlevate valede või eksitavate märgete eest toote kirjeldamisel, esitlemisel või märgistamisel, mis võivad anda selle päritolust vale ettekujutuse“.
- 63 Esiteks tuleb täheldada, et vastupidi Euroopa Komisjoni väidetele ei viita miski selle sätte sõnastuses sellele, et liidu seadusandja tahtis, et toote „päritolu, laadi või olulisi omadusi käsitlevate valede või eksitavate märgete“ tuvastamisel võetaks arvesse vaidlusaluse osa kasutamise konteksti.
- 64 Nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktis 92, kujutab väljend „valed [...] või eksitava[d] mär[ked] [...] toote kirjeldamisel, esitlemisel või märgistamisel“ endast selliste eri toimingute loetelu, mille käigus võidakse lisada potentsiaalselt vale või eksitav märg. Sellest ei saa järeldada, et seda märgi tuleb analüüsida koostoimes muu teabega, mis võib olla esitatud asjaomase toote kirjeldamisel, esitlemisel või märgistamisel.
- 65 Nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 96, tuleb järgmiseks täpsustada, et määruse nr 110/2008 artikkel 16 sisaldab keelatud tegude astmelist loetelu, kus punkti c tuleb eristada sellele eelnevatest punktidest a ja b. Kui kõnealuse artikli punkt a piirdub kaitstud geograafilise tähise kasutamise juhtudega ja punkt b väärkasutuse, imiteerimise või seoste tekitamise juhtudega, siis punkt c laiendab kaitse ulatust, hõlmates sellega ka „muu[d] mär[ked]“, see tähendab tarbijatele antava teabe, mis on esitatud asjaomase toote kirjeldamisel, esitlemisel või märgistamisel ning mis kvalifitseeritakse „vale[ks] või eksitava[ks]“ toote sidemete põhjal asjaomase tähisega vaatamata sellele, et see ei tekita kaitstud geograafilise tähisega seoseid.
- 66 Sellega seoses tuleb esiteks täpsustada, et väljend „muu[d] mär[ked]“, mida on kasutatud määruse nr 110/2008 artikli 16 punktis c, hõlmab asjaomase toote kirjeldamisel, esitlemisel või märgistamisel kasutatavat teavet, mis võib toote päritolu, laadi või oluliste omaduste kohta teavet anda ja olla esitatud mis tahes vormis, eeskätt aga teksti, pildi või anuma vormis.
- 67 Teiseks piisab sellest, kui vale või eksitav märg lisatakse ühe selles sättes nimetatud toiminguga käigus, see tähendab asjaomase toote „kirjeldamisel, esitlemisel või märgistamisel“, asumaks seisukohale, et see „või[b] anda selle päritolust vale ettekujutuse“ kõnealuse sätte tähenduses.

- 68 Eelnevalt esitatust tuleneb, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkt c näeb ette registreeritud geograafiliste tähiste ulatusliku kaitse. Kui vale või eksitav märge võiks sellegipoolest olla lubatud sellega kaasneva täiendava teabe tõttu, mis käsitleb eeskätt asjaomase toote tegelikku päritolu, kaotaks see säte aga oma kasuliku mõju.
- 69 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 38, on määruse nr 110/2008 ja eeskätt selle artikli 16 eesmärk kaitsta registreeritud geograafilisi tähiseid ühtaegu nii tarbijate huvides, keda ei tohi eksitada ebasobivate tähistega, kui ka selliste ettevõtjate huvides, kes teevad suuremaid kulutusi, et tagada nende toodete kvaliteet, mis kannavad õiguspäraselt kaitstud geograafilisi tähiseid. Nimelt tuleb neid ettevõtjaid kaitsta kõlvatu konkurentsi eest.
- 70 Nagu aga kohtujurist oma ettepaneku punktis 101 märkis, satuks nende eesmärkide saavutamine ohtu, kui geograafiliste tähiste kaitset piiraks asjaolu, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti c tähenduses vale või eksitava märke kõrval on esitatud täiendav teave, kuna sellise tõlgendusega nõustumine tähendaks seda, et sellise märke kasutamine on lubatud, juhul kui sellega kaasneb täpne teave.
- 71 Kõigi eelnevate kaalutlustega arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti c tuleb tõlgendada nii, et selle sättega keelatud „vale või eksitava märke“ tuvastamisel ei tule võtta arvesse vaidlusaluse osa kasutamise konteksti.

Kohtukulud

- 72 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määruse (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89, artikli 16 punkti a tuleb tõlgendada nii, et registreeritud geograafilise tähise „kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise“ tuvastamiseks peab vaidlusalust osa olema kasutatud geograafilise tähisega identsel või foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnasel kujul. Seega ei piisa sellest, kui see osa võib sihtgrupis tekitada mingisuguse assotsiatsiooni geograafilise tähise või sellega seotud geograafilise piirkonnaga.**
- 2. Määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tuleb tõlgendada nii, et registreeritud geograafilise tähisega „seoste tekitamise“ tuvastamiseks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama, kas piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelikul ja arukal keskmisel Euroopa tarbijal tekib vaidlusaluse nimega kokku puutudes kohe kujutluspilt kaubast, mille jaoks kaitstud geograafiline tähis on registreeritud. Selle hindamise raames peab see kohus olukorras, kus esiteks ei ole vaidlusalune nimi ja kaitstud geograafiline tähis foneetiliselt ja/või visuaalselt sarnased ning teiseks ei sisalda nimi geograafilise tähise üht osa, võtma vajaduse korral arvesse nime ja geograafilise tähise kontseptuaalset sarnasust.**

Määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti b tuleb tõlgendada nii, et registreeritud geograafilise tähisega „seoste tekitamise“ tuvastamisel ei tule arvesse võtta vaidlusaluse osa konteksti ja eeskätt asjaolu, et sellele on lisatud täpsustus asjaomase toote tegeliku päritolu kohta.
- 3. Määruse nr 110/2008 artikli 16 punkti c tuleb tõlgendada nii, et selle sättega keelatud „vale või eksitava märke“ tuvastamisel ei tule võtta arvesse vaidlusaluse osa kasutamise konteksti.**

Allkirjad